

UTDELNING AV VÅRDMATERIAL Österbottens välfärdsområde

PATIENTDIREKTIV

Innehållsförteckning

1.	Social- och hälsovårdsministeriets rekommendation	1
2.	Rätt till avgiftsfria vårdmaterial	1
3.	Remisser.....	1
4.	Material	2
4.1	Inkontinens- och urinalmaterial	2
4.2	Vårdmaterial för stomipatienter	3
4.3	Diabetesmaterial	3
4.4	Sårvårdsmaterial	4
4.5	Övriga långtidssjukdomar.....	4
4.6	Utdelningen av vårdmaterial distribuerar inte	4
5.	Distributionspunkter och kontaktuppgifter	5

1. Social- och hälsovårdsministeriets rekommendation

Enligt folkhälsolagen (66/1992) är det kommunens ansvar att sköta om folkhälsoarbete och som en del av folkhälsoarbetet för kommunen anordna sjukvård för sina invånare. Ministeriet rekommenderar att de hälsovårdscentraler som kommunerna och samkommunerna (välfärdsområdena) driver, överlåter det vårdmaterial och de vårdredskap som patienter med långtidssjukdomar och patienter inom öppenvården behöver p.g.a. sjukdom eller uppföljning av dess eftertillstånd. I första hand är syftet att stöda den långtidssjuka i att klara sig hemma. Klienterna ska behandlas jämlikt och rättvist, med beaktande av individuella behov.

2. Rätt till avgiftsfria vårdmaterial

Utifrån social- och hälsovårdsministeriets rekommendation överläts det vårdmaterial eller de vårdredskap som patienter med långtidssjukdomar och patienter inom öppenvården behöver p.g.a. sjukdom eller uppföljning av dess eftertillstånd. Utdelningen av vårdmaterial och – redskap baserar sig på individuellt behov och för utdelningen av vårdmaterial behövs en remiss från vårdpersonalen. Vårdmaterial som avses i denna anvisning gäller inte artiklar som lånas eller returneras. Huvudprincipen är att klienten själv anskaffar och bekostar artiklar i anslutning till personlig hygien. Vårdmaterial delas enbart ut för långvarigt, över 3 månader långt behov och högst för 3 månader i taget. Materialen är avgiftsfria för klienten. Ifall behovet med säkerhet är bestående, såsom för andnings-, diabetes-, dialys-, stomi- och urinhjälpmaterial samt inkontinensprodukter, kan man dela ut tillbehör genast efter att behov har framkommit. De för intygen ansvarande skötarna handleder och ger råd i ärenden som berör användningen av materialen. En maximal mängd har fastställts för alla produkter.

3. Remisser

En remiss till utdelningen av vårdmaterial kan komma från t.ex. centralsjukhuset, allmänmedicinska avdelningar, en läkare eller en sjukskötare. En remiss berättigar inte automatiskt till att få allt material, utan materialet delas ut enligt välfärdsområdets instruktioner. Inom utdelningen av vårdmaterial granskar man de remisser som kommer annanstans ifrån. Remissen behöver vara i skriftlig form.

Kunden har rätt till avgiftsfria vårdartiklar och vårdmaterial även om intyget kommit från annat sjukhus eller via den privata hälsovården ifall kriterierna för beviljande av gratis vårdmaterial uppfylls. Diagnos i anslutning till behovet eller annan utredning som utfärdats av läkare eller annan yrkesutbildad person inom hälsovården bör framgå ur klientens vårdplan inom den offentliga hälso- och sjukvården. Om vårdartikeln som valts för bruk inte finns inom organisationens avtalsprodukter, väljs den artikel som närmast motsvarar den bland organisationens avtalsprodukter alltid i det fall det är möjligt. Hemleveransavtal ingås alltid när det är möjligt. Ett 3 månaders behov av inkontinensmaterial levereras åt gången hem eller till ett utvalt uthämningsställe eller posten. Hemtransporten är avgiftsfri för klienten. Om klienten hör inom hemvården, kan leverans av vårdartiklar och vårdmaterial överenskommas med hemvården.

4. Material

Styckemängderna för artiklarna är vägledande och de kan frångås av grundad anledning. I detta fall utfärdas ett specialintyg för produkten.

4.1 Inkontinens- och urinalmaterial

Vid inkontinens bör blöjor inte vara det första alternativet. Orsaken bör utredas före intyg för inkontinensmaterial utfärdas. En utredning av orsak och vårdmöjligheter för inkontinens utgör förutsättningen för att avgiftsfria inkontinensmaterial kan beviljas. Om klienten inte har en sjukdom eller befinner sig i en situation som förklarar inkontinensen, ska klienten styras till läkarmottagning. Innan besök vid läkar- eller urologmottagning ska klienten fylla i ett frågeformulär om inkontinens. Inkontinensmaterial ges endast åt personer med *medelsvår* och *svår urininkontinens* eller *avföringsinkontinens*. Om klienten lider av lindrig inkontinens, är klienten inte berättigad till avgiftsfria inkontinensmaterial utan bekostar inkontinensartiklarna själv.

Vårdmaterialintyget ska alltid uppdateras då behovet ändras. Bedömning och uppföljning är viktiga i synnerhet för inkontinensmaterial. Vid val av inkontinensskydd bör man noggrant bedöma och överväga storlek, modell och uppsugningsförmåga. Angående inkontinensmaterial ingår man vid vårdmaterialutdelningen alltid ett hemtransportavtal. Artiklarna transporteras direkt hem till klienten 4 gånger per år med 3 månaders mellanrum.

- **Urinkatetrar:** engångskatetrar, enligt behov, dilatationskatetrar
- **Urinuppsamlingspåsar:** tömbara påsar, tömbara urinuppsamlingspåsar för fästsättning på ben, fästremsa för ben-urinpåsar
- **Kateterventiler/ kateterslutare med kran:** för inneliggande kateter
- **Urinaler:** engångsurinaler, fästremsa för urinaler
- **Analinkontinens:** analtamponger, påbörjas alltid inom specialistsjukvården
- **Tarmsköljningsprodukter:** enligt remiss
- **Inkontinensprodukter och droppskydd**

BARN: Åt barn över 3 år med långtidssjukdom eller funktionsnedsättning diagnostiserad av barnläkare kan enligt behov ges 5 blöjor/dygn. Sängvätare är inte berättigade till blöjor.

VUXNA: nuvarande avtalsprodukter

Inkontinensprodukter ges mot intyg högst 4 st per dygn, högst 3 olika artiklar och endast för personer med utredd medelsvår eller svår inkontinens. Om klienten behöver fler än 4 bekostar klienten dessa själv. **Undantagsfall:** personer med grav funktionsnedsättning eller annan specialsituation.

Pants/byxblöjor enligt provning åt klienter som går självständigt på wc. Användningen av byxblöja ska stöda klientens egen aktivitet. **Två olika blöjor får inte användas samtidigt.**

4.2 Vårdmaterial för stomipatienter

Vid valet av vårdartiklar bör man fästa uppmärksamhet vid klientens individuella behov och beakta problemsituationer. Klientens vårdinstans har på vissa grunder valt produkter, vilka inte bör bytas utan motiverade orsaker. Regelbunden uppföljning och utvärdering av materielbehov görs av stomiterapeut.

- **Stomi av tjocktarmen:** sluten påse med filter eller filterförsedd tömbar påse, stomiplattor
- **Stomi av tunntarmen:** tömbar påse, stomiplattor
- **Urostomi:** stomipåse (påsen bör ha bakslags- och utsläppsventil), stomiplattor, nattpåse
- **Övriga stomitillbehör:** skyddspasta, hudskyddsringar, salva, spray eller sticka enligt individuellt behov, bälten vid behov, bastupåsar

Övriga tillbehör utreds av stomiterapeut och utdelas på basen av skilt utfärdat specialintyg. En del av stomimaterial kan också ordnas som hemtransport via leverantörer.

4.3 Diabetesmaterial

Material för uppföljning och vård av diabetes ges till klienten enligt individuellt uppgjord vårdplan. Vid utdelningen av testremsor som behövs för uppföljandet av diabetes följs i allmänhet rekommendationen i *Diabeteksen Käypä Hoito*. Material som behövs för vård och uppföljning av diabetes delas ut gratis. Materialet är stadens/kommunens (i fortsättningen välfärdsområdets) avtalsprodukter. Diabetesdiagnos är förutsättning för att få produkterna. Diabetesmaterial ges undantagsvis till vissa särskilda grupper som har på medicinska grunder konstaterat behov:

- Gravida
- Fetmaopererade, inte diabetes (ökad risk för hypoglykemi)
- Patient som har cortisonmedicinering, individuellt behov
- Personer som fått njur- och bukspottkörteltransplantation
- Nålar för mediciner som injiceras för behandling av fetma
- Med remiss från specialistsjukvården, individuellt behov (t.ex. ketogen diet hos personer som har epilepsi).

Klienten ges en insulinpenna/insulintyp. För att få ny penna ska skadad penna returneras till utdelningen av vårdmaterial. Om klienten söndrat pennan avsiktligt eller tappat bort den, skaffar hen själv en ny penna. Vid behov kan klienten köpa mera material från apoteket eller

Diabetesföreningen kontor. Klient som har dietvård utan diabetesdiagnos skaffar testremсор själv. Huddesinfektionsmedel hör inte till utdelningen. Produkter som behövs för normal renhet och hudvård skaffar klienten själv. I initialfasen av sjukdomen, i samband med ändringar i behandlingen, hos barn och under graviditet är behovet av testremсор större. Behovet av tilläggsremсор hos vuxna är tidsbegränsat. Vidare ges testremсор efter behov vid inledande fasen i behandlingen samt vid problemsituationer när vården bedöms, vid ändringar och effektiveringsfaser enligt gemensamt överenskommen aktuell vårdplan (t.ex. ändringar i medicinering, synskada och infektionssjukdomar).

4.4 Sårvårdsmaterial

Enligt individuell instruktion/behov.

Sårvårdsmaterial för behov som är mindre än 3 månader ges vid den vårdenhet (mottagning, bäddavdelning eller hemvården) där såret vårdas. Tillfälligt material för post-operativa sår hör inte till vårdmaterialutdelningen.

För sårvårdsbehov som överstiger 3 månader utfärdas ett vårdmaterialintyg. Intyget utfärdas av en utbildad person inom hälso- och sjukvården som är förtrogen med sårvård, antingen från avdelningen, mottagningen eller hemvården. Om sår läkningen uteblivit efter 4 veckors vård bör vidareutredningar göras.

Patienten har en självrisk på 3 månader.

Vätskor och salvor skaffar patienten själv (även Prontosan och koksalt).

4.5 Övriga långtidssjukdomar

Enligt individuell instruktion/behov:

TRAKEOSTOMIMATERIAL, SLANGAR, KATETER, SUGKATETER, MAGSOND,
NÄRINGSÖVERFÖRINGSSLANGAR, PÅSE TILL SUGANLÄGGNING,
REKTALRÖR, DIALYSMATERIAL, INJEKTIONSMATERIAL (ej diabetes), MATERIAL
FÖR ANDNINGSSJUKDOMAR

4.6 Utdelningen av vårdmaterial distribuerar **inte**

Tvättvantar, tvättkräm, puder (talk)

Skyddshandskar, rondsålar, näsdukar, matlappar, sugrör, engångsplastkoppar och -
plastmuggar, medicinkoppar

Sanitetsblöjor, d.v.s. kronikerblöjor, madrasskydd (bäddskydd), slutlakan

Stickbäcken av plast och urinflaskor, katetriseringsset

Sårvårdsprodukter för sår under 3 månader, pincetter, kyretter, sterila kompresser, vaddpinnar, plåster

Koksaltlösning och övriga läkemedelslösningar t.ex. sterilt vatten, handdesinfektionsmedel, huddesinfektionsmedel/tvättlappar, Prontosan, Xylocain.

Hälavlastningsmaterial, stödstrumpor

Bälte och fodral för insulinpump (det finns en av vardera i startförpackningen), batteri till blodsockermätare

INR-teststickor, urinteststickor

Kärl för förstöring av nålar/kärl för riskavfall

Medicindosetter. Patienten kan köpa en dosett på apoteket.

Skyddskläder åt vårdpersonal

Eftersom kostnadsfritt vårdmaterial delas ut för vård av kroniska sjukdomar, ansvarar patienten själv för kostnader för bl a sårvårdsmaterial som behövs i vård efter kirurgiska åtgärder (i huvudsak egenvård hemma), läkemedel, skyddsprodukter som nämns i listan här ovan samt hygienprodukter som hör till normal personlig hygien/grundvård, t ex bindor (mensskydd). Förebyggande material hör inte till vårdmaterial, t ex vaddremсор mellan tår. Det vårdmaterial som personal behöver i vården och för att skydda sig själva (handskar, tvättlappar mm) bekostar den enhet där klienten/patienten vårdas. Intyg från t ex universitetssjukhus binder inte automatiskt till att ge ut ett visst material utan kan ifrågasättas om de innehåller vårdmaterial som normalt inte hör till. I huvudsak följs våra egna kriterier. Vid behov tas kontakt med enheten som gjort intyget för att klargöra behovet av specialmaterial.

5. Distributionspunkter och kontaktuppgifter

Hittas på välfärdsområdets hemsida: <https://osterbottensvalfard.fi/vara-tjanster/halsa-och-medicinska-tjanster/halsostationer/utdelning-av-vardmaterial/>